

TIDNINGEN

Medlemsblad för STA
Sällskapet TrädgårdsAmatörerna

Redaktionen för TrädgårdsAmatören
Christina Fryle
(artikelmaterial och annonser)
Handelsgatan 21
432 36 Varberg
Telefon: 0340-136 57
c.fryle@gmail.com

Owe Jaktlund
(föreningsnotiser)
Oktorp 101
311 67 Slöinge
Telefon: 0346-409 09
owe.jaktlund@bredband.net

Ansvarig utgivare:
Karin Svensson-Nygren

Utgivningstider:
mars, maj, september och december
Manus insändes före:
10/1, 15/3, 15/7 och 20/10

Eftertryck utan tillstånd förbjudes.
För insänt ej beställt material ansvaras ej.
Observera att åsikter framförda i
insända eller redaktionellt material inte
nödvändigtvis reflekterar
riksföreningens åsikter.

Vid utebliven tidning, adress- eller
namnändring:
Maryla Wallin
Färentunagränd 25
194 55 Upplands Väsby
Telefon: 0736-27 81 33
onsdagar 18.00–20.00
medlem.sta@gmail.com

Äldre nr av TA:
Wiggo Mattsson
Stationsgatan 2
590 81 Gullringen
Telefon: 0492-223 22
wiggo.stina@telia.com

Länkar i våra artiklar:
Vi vill påminna om att alla länkar till
Internet som finns i tidningen också
finns samlade på vår egen hemsida:
www.tradgardsamatorerna.nu
användarnamn:
lösenord:

100

104

108

112

120

132

INNEHÅLL

- 98 Karin har ordet
- 100 Staphylea Owe Jaktlund
- 104 Nya Iris i Sibirica-gruppen Lotta Bernler
- 107 På grönbete i Tyskland Elisabeth Larsson
- 108 Våtbäddar Owe Jaktlund
- 112 Magnolia – drottningen bland blommande lignoser
Rolf Wiking
- 116 Magnolior i Finland Juha Ujula
- 120 Paramongaia weberbauri Owe Jaktlund
- 122 Trädgårdens nyttodjur Birgitta Carlberg
- 124 Litteratur
- 128 Skicka in frö till frölistan!
- 130 Resa till Japan och Kina 31 mars–15 april 2012
- 132 Riksmötet i Mittnorden Christina Fryle
- 134 Riksmöte över gränsen Kerstin Pettersson
- 135 Min lurviga kärlek, junkerliljan Ludvig Johansson
- 139 Kretskrönika – TAG:s historia i ett nötskal
- 140 Owe:
- 141 Föreningsnotiserna

Min lurviga kärlek

junkerliljan

Ludvig Johansson

text

Ibland tar det ett tag innan polletten trillar ned och så var det för mig med junkerliljan, *Asphodeline lutea*.

För några år sedan gjorde jag en större beställning från Impecta fröhandel. Jag är ständigt på jakt efter växter som har *det*; en exotisk känsla, och junkerliljan såg lovande ut. Det jag hoppades på var en lysande spira med guldgula blommor. Vad jag inte hade förutsett var att den har ett spretigt bladverk som en blågrå rag-gig yucca, den ser helt enkelt lustig ut. Fröna grodde utan större problem i rumstemperatur och hamnade sedermera i en grusig rabatt i min djungel i zon 4 utanför Skövde. Rabatten sluttar mot syd och består av 10 cm grus ovanpå den befintliga jorden. Från början hade jag tänkt att den rabatten skulle vara en miniöken fast läget

Foto: Christina Fryle

Foto: Christina Fryle

Asphodeline lutea, junkerlilja

har inte tillräckligt med sol för att ökenväxterna ska utvecklas väl. Likväl är läget skyddat och där växer en och annan kaktus, någon yucca, agapantus och ett litet granatäpple som likt en fjällbjörk envist håller sig kvar på denna sida om döden. Min junkerlilja puttrade på utan några större förändringar förutom att det kom upp några mindre skott kring den. Härdigheten verkade vara tillräcklig, den klarade sig fint utan skydd. Läser man i litteraturen så anges dess härdighet ofta till USDA 6 (-23 °C) vilket skulle betyda att den är mindre härdig med svenska mått mätt. Uppenbarligen tål den en del kyla bara den står torrt på vintern.

Hösten 2009 fick jag chansen att anlägga en exotrabatt vid barnens dagis och jag flyttade

ett avdelat skott dit från djungeln. Kanske det låter udda att odla exoter på barnens dagis men då ska man veta att det är en stor 3-vånings stenbyggnad med sydvägg i centrala Skövde. Varmt! På sin nya plats växte junkerliljan till snabbare, satte fler sidoskott och till slut blommade den i maj 2011. På vårkanten började det skjuta en grå spira ur det blågröna lurvet, för att sedan i toppen successivt slå ut i en mängd ca 5 cm gyllene blommor tillsynes slumpmässigt fördelade. Även om varje enskild blomma inte höll sig länge så var den totala blomtiden lång, flera veckor, och jag funderade från och till när det skulle vara bäst att fotografera den. Min tvekan avrundades med att hela väggen täcktes av byggställningar inför renovering av fastighetens tak och chansen till förevisande var därmed passerad. Turligt nog kan den även avbildas i sin hemtrakt i Sydeuropa, här fotograferad på Kreta av Christina och Leif Fryle. Efter blomningen får spiran glänsande gröna frökapslar ca 1–1,5 cm i diameter ganska likt en stäppliljas, *Eremurus*.

Junkerliljan tillhör junkerliljesläktet (*Asphodeline*) med 19 arter som i sin tur tillhör familjen afodillväxter. Den växer vild i östra Medelhavsregionen, från Sicilien och södra Italien, Balkan, Kreta och Cypern. Den föredrar torra och soliga sluttningar och kan ofta ses i stort antal där den växer eftersom betande djur gärna undviker den. Det tuvlika bladverket består av en mängd 2–3 mm breda linjära blad med jämn kant. Vid blomning täcks även den framväxande blomspiran av allt kortare blad i spiral. Arrangemanget ser vid eftertanke något obscen ut på ett i text odefinierbart sätt. Tuvan är ca 30 cm hög för att med blomspiran komma över en meter. Afodillerna ansågs av de gamla grekerna vara dödsrikets liljor som blommade på elyseiska fälten. Ett annat allmänt namn för dem är följaktligen dödslilja. Annat som är intressant att notera är att samma gamla greker gärna rostade och åt rötterna, som lär ha en trevlig nötig smak. Även blommorna går att äta (bör ej rostas).

Förhoppningsvis får fler upp ögonen för denna primadonna i det soldränkta stenpartiet. Visst, man får vänta några år på blomningen, men det är den värd. Slutligen det bästa av allt: Den brukar vara med i STA:s frölista.